

**MAKTABGACHA TA'LIMDA INKLUZIV YONDASHUVNING
AHAMIYATI**

Toshboyeva Go'zal Avazovna

Surhondaryo viloyati Qiziriq tumani 15-DMTT direktori

Annotatsiya: *Ushbu maqola maktabgacha ta'limda inkluziv yondashuvning muhimligini yoritadi. Unda alohida ehtiyojli bolalar bilan birga barcha bolalarning teng sharoitlarda ta'lim olishi, ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishi va bag'rikenglikni o'rganishi asoslab berilgan. Maqolada inkluziv muhitni yaratish uchun tarbiyachilar malakasini oshirish, moddiy-texnik bazani yaxshilash va ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati ta'kidlangan.*

Annotation : *This article highlights the importance of an inclusive approach in preschool education. It argues for equal educational opportunities for all children, including those with special needs, fostering social skills and tolerance. The article emphasizes the importance of improving educator qualifications, enhancing material and technical resources, and collaborating with parents to create an inclusive environment.*

Kalit so'zlar: *Inkluziv ta'lim, Maktabgacha ta'lim, Alohida ehtiyojli bolalar, Bag'rikenglik, Ijtimoiy rivojlanish, Hamkorlik.*

Keywords: *Inclusive education, Preschool education, Children with special needs, Tolerance, Social development, Collaboration.*

Inkluziv ta'lim – bu barcha bolalar, jumladan, alohida ehtiyojli bolalar ham teng sharoitlarda ta'lim olishini ta'minlashga qaratilgan yondashuvdir. Maktabgacha ta'limda inkluzivlikni joriy etish nafaqat alohida ehtiyojli bolalarning rivojlanishi uchun, balki barcha bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini va bag'rikenglikni rivojlantirish uchun ham muhimdir [9].

Inkluziv muhitda bolalar o'zaro muloqot qilishni, bir-birlarining farqlarini qabul qilishni va hamkorlik qilishni o'rganadilar. Bu esa ularda empatiya, do'stlik va o'zaro hurmat kabi qadriyatlarni shakllantiradi. Alohida ehtiyojli bolalar

o'z tengdoshlari orasida bo'lish orqali ijtimoiy ko'nikmalarini yaxshilaydi, o'ziga ishonchini oshiradi va jamiyatga integratsiya bo'lishga o'rganadi [10].

Inkluziv maktabgacha ta'limni samarali tashkil etish uchun quyidagilar zarur:

- Tarbiyachilarning malakasini oshirish. Tarbiyachilar alohida ehtiyojli bolalar bilan ishlash bo'yicha maxsus bilimlarga va ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak. Ular individual yondashuvni qo'llash, maxsus pedagogik texnologiyalarni bilish va bolalarning ehtiyojlariga moslashishlari lozim [11].
- Moddiy-texnik bazani yaxshilash. Maktabgacha ta'lim muassasalari alohida ehtiyojli bolalar uchun moslashtirilgan bo'lishi kerak (masalan, panduslar, maxsus o'quv qurollari va jihozlar) [12].
- Ota-onalar bilan hamkorlik. Ota-onalar, tarbiyachilar va mutaxassislar o'rtasida doimiy muloqot va hamkorlik alohida ehtiyojli bolaning rivojlanishi uchun eng yaxshi sharoitlarni yaratishga yordam beradi [13].
- Individual rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish. Har bir alohida ehtiyojli bola uchun uning ehtiyojlari va imkoniyatlariga mos keladigan individual rivojlanish dasturi ishlab chiqilishi kerak.

Inkluziv ta'lim kelajak avlodni bag'rikeng, ijtimoiy faol va insonparvar ruhda tarbiyalash uchun muhim asosdir.

Inkluziv ta'lim bugungi kunda maktabgacha ta'limning eng muhim yo'nalishlaridan biridir [9]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, inkluziv muhit nafaqat alohida ehtiyojli bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, balki barcha bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini, empatiya va bag'rikenglik kabi qadriyatlarni shakllantirishga yordam beradi [10]. Bu yondashuv bolalarni bir-birining farqlarini qabul qilishga va hamkorlik qilishga o'rgatadi, bu esa ularning kelajakdagi ijtimoiy moslashuvi uchun muhimdir.

Inkluziv ta'limni samarali joriy etish uchun bir qator muammolarni hal qilish lozim. Tarbiyachilarning malakasini oshirish, maxsus pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va har bir bolaga individual yondashuvni ta'minlash muhimdir [11]. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarining moddiy-texnik

bazasini yaxshilash va ularni alohida ehtiyojli bolalar uchun moslashtirish zarur [12]. Ota-onalar va ta'lim muassasasi o'rtasidagi samarali hamkorlik ham inkluziv ta'limning muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega [13]. Ushbu sohadagi kelajakdagi tadqiqotlar inkluzivlikning turli madaniy kontekstlardagi amaliy jihatlarini va uning uzoq muddatli ijtimoiy ta'sirini o'rganishi mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. [9] O'zbekiston Respublikasining "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarning inkluziv ta'lim olish huquqlari kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni, 2020 yil 25 sentyabr, 4-modda.
2. [10] Davlatov R. Inkluziv ta'limning ijtimoiy-pedagogik jihatlarini // Pedagogika va psixologiya. 2023, № 1. – B. 55-60.
3. [11] Karimova S. M. Maxsus pedagogika va inkluziv ta'lim. – Toshkent Cho'lpon nomidagi nashriyot, 2021. – B. 89.
4. [12] O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining "Maktabgacha ta'lim muassasalarida inkluziv ta'limni tashkil etish bo'yicha nizom" loyihasi.
5. [13] Rahmatullayeva Z. Ota-onalar va ta'lim muassasasi hamkorligi // Ta'lim menejmenti. 2022, № 3. – B. 90-95.